

Aasta, kui kogu maailm hullus

Tõepärasem oleks pealkirjas kirjutada "maa ilm", sest juttu tuleb läinud aasta looduskatastroofidest.

Peagi näitab ETV2 inglaste tehtud põnevat filmi paarist loodusõnnetusest, mis vapustasid pea kogu maailma elanikke. Suurim neist, Jaapani kolmikkatastroof – maavärin ja tsunami koos tuumareaktori hävinguga – ei olnud muidugi seotud ilmaga.

Soe toob õnnetusi

Kuigi jah, klimatoloogid lohusid inimesi Euroopani välja, et kevaditi puhub mandrimussoon radioaktiivse saasta ikka Vaikse ookeani suunas. Seda aga, et ajaloo üks tugevamaid maavärinaid tekitab üle 20 meetri kõrguse hiidlaine, ei osanud kaldatamiste projekterijad küll ette näha.

Tokyo kuberner Shintaro Ishihara hinnangul oli see "kõrgemate jõudude" kättemaks inimeste liigse tarbijamentaliteedi pärast.

Läinud aasta suurim loodusõnnetus lõunapoolkeral oli kindlasti Austraalias Queenslandi osariiki tabanud uputus. La Niña nimeline ilmanähtus te-

AFF/SCANPIX

2011. aasta 12. jaanuaril tungis tulvavesi Brisbane'i, äärelinna elanikud pidid liiklemiseks paate kasutama. Austraalia suuruselt kolmandat linna tabanud üleujutuses sai kannatada 20 000 majapidamist.

kitas tolles kandis rohkeid sadusid, mis tugeva troopilise tsüklooni Tasha abil kallas maha keskmiselt 210 mm vett. Tekitatud materiaalne kahju olevat olnud riigi ajaloo suurim.

USAs kutsuti 2011ndat tornaadoaastaks. Kaheteist kuu jooksul möllas seal vähemalt 1664 pöörist, tappes kokku 552 elanikku (teine koht pärast 1925. aastat). Võrdluseks: mujal maailmas langes tuulispaskade ohvriks mullu 24 inimest.

Aasta algas kurjakuulutavalt, kui seitse tornaadot saatsid Mis-

sissippi osariigis 1. jaanuari kolme esimese tunniga haiglasse kümnekond inimest. Jubedaim päev olevat aga olnud 27. aprill, kui riigis loendati kokku 226 keeristormi. Meil Eestis veab, kui leia-me üks-kaks tuulispaska aastas. Parim saak oli 1998, kui ainuüksi juunis tegi kurja 24 trombi.

Kliimarekordite üle ei soovitata rõõmu tunda: eeldatavasti toob kliima soojenemine kaasa rohkem tormi, uputusi ja palju muid koledaid loodusõnnetusi.

Huvitaval kombel rehkendati ülikuumal 1998. aastal Maa peal

kokku vaid sada looduskatastroofi, see-eest oli hukkunuid üle 75 000, teisel samasugusel – 2010. aastal – aga 970 õnnetust 296 000 hukkunuga (maavärinad).

Läinud aasta oli maailma meteoroloogiaorganisatsiooni WMO esialgse hinnangu kohaselt väga soe: maakera keskmine temperatuur ületas 0,41 kraadi võrra võrdluse aluseks oleva 1961.–1990. aasta keskmise, jäädes 11. kohale alates sellest ajast, kui enam-vähem korralikke ilmamõõtmisi XIX sajandi keskel tegema hakati.

Looduskatastroofe (ilm, maavärinad, vulkaanid jne) loendati mullu kokku 820 (peaaegu nagu 2001.–2010. a keskmise 790 "ette näeb"). Hukkunuid kokku oli seekord väga vähe, 27 000. Märkus: ei läinud arvesse Somaalia põuaohvrid.

Kuidas läks Eestil?

Riigi 2011. aasta keskmiseks õhutemperatuuriks arvatati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 7,0° – tulemus jättis selle aasta soojuse pingereas jagama 4.–5. kohta alates 1961. aastast.

Palavaimad perioodid on olnud teatavasti 1989 ja 2008 oma 7,4 kraadiga. Kõige soojem paik aasta kokkuvõttes oli ka nüüd Vilsandi (8,1°), jahedaim seekord Väike-Maarja (6°).

Sademete poolest jäi mullune aasta edetabelis 668 millimeetriga 19. kohale (kõige märjem aasta – 1981 – 843 mm). Rohkelt sadas Tallinnas ja Hiiu maal – 781 mm, vähem Tartumaal (Tõraveres 511 mm).

Suurimat kahju ilma tõttu kannatas riik erakordselt soojadel kuudel – novembris ja detsembris.